

■ Desigualdades actuais nos niveis de benestar social

A situación das rexións españolas en canto a niveis de benestar social relacionouse tradicionalmente co seu **dynamismo económico**.

Os territorios con maiores recursos concentraron tamén os mellores equipamentos sociais, establecéndose certa identificación entre ambos os aspectos.

Non obstante, só se puido dispoñer de datos oficiais sobre indicadores sociais desde hai pouco tempo; nese sentido, a situación actual presenta algunas **características específicas** respecto aos indicadores de tipo económico:

- As desigualdades sociais entre as rexións son menos acusadas ca as económicas, pero aumentan, en cambio, as existentes entre os diferentes grupos sociais dentro dunha mesma rexión.
- As mellores condicións en todo tipo de indicadores corresponden a rexións tradicionalmente prósperas, como Cataluña e o País Vasco, ás que agora se suman outras como Navarra, que fixo un importante esforzo na mellora dos servizos sociais para os seus cidadáns.
- Outro centro económico, Madrid, tamén mantén unha situación favorable en canto a niveis de benestar, pero obsérvase certas debilidades en aspectos como os equipamentos sanitarios, que non creceron ao ritmo en que o fixo a súa poboación.
- Situación inversa é a de rexións como, por exemplo, Asturias, Cantabria, Aragón ou A Rioxia, con indicadores sociais mellores ca os que corresponderían ao seu potencial económico.
- Pese ao avance rexistrado nas últimas décadas, Andalucía, Estremadura e Castela-A Mancha mantéñense en situación menos favorable en termos comparativos. Pero a estas súmanse tamén outras rexións mediterráneas –Comunidade Valenciana e Murcia– así como Canarias, onde o crecemento económico se baseou en actividades que, a miúdo, xeraron emprego precario, e onde a calidade de vida da poboación non aumentou ao mesmo ritmo.

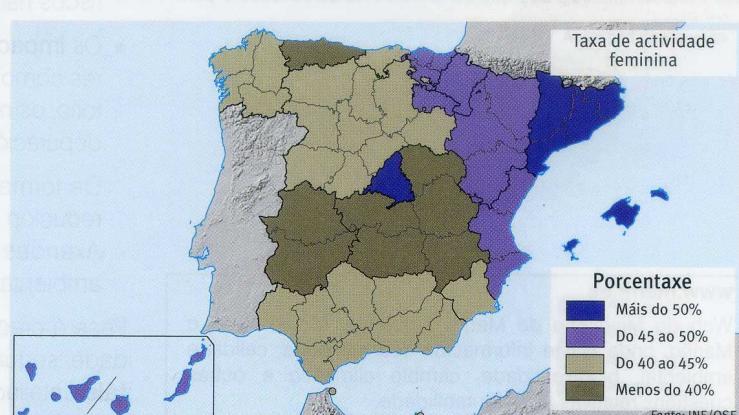
ACTIVIDADES

18. Por que os territorios con maior potencial económico non son sempre os de maior benestar social? Que factores condicionan a distribución dos beneficios do crecemento económico?
19. Como se definen as necesidades básicas da poboación? Que indicadores miden a situación das rexións? Se cres que hai outros importantes, identífiacoas e xustifica a súa importancia.
20. Analiza os mapas desta páxina, e sinala as súas semellanzas e diferenzas. Localizas algúna rexión con indicadores sociais moito mellores ou peores ca os correspondentes ao seu dinamismo económico? En caso afirmativo, a que pode deberse?

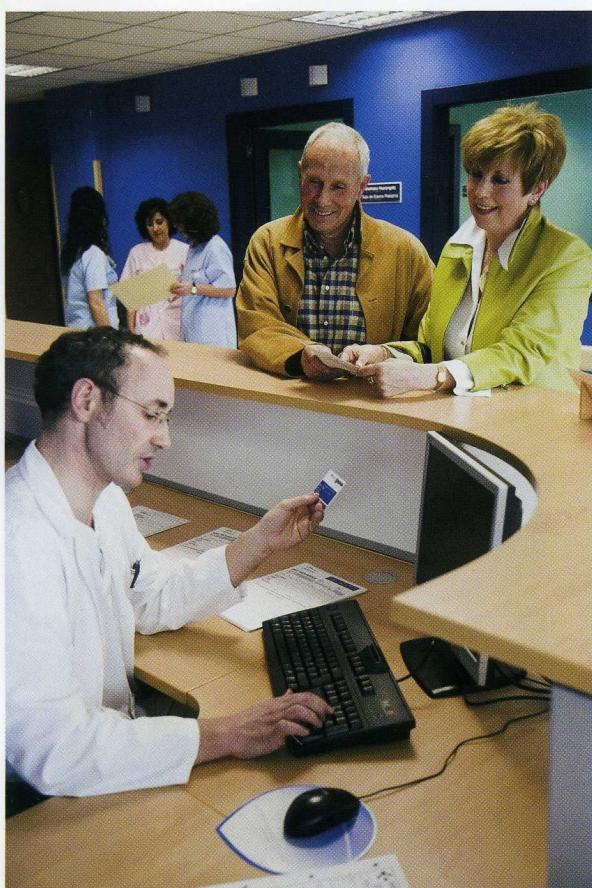
www.caritas.es

Web de Cáritas Española, onde pode accederse ao Informe sobre Exclusión e Desenvolvemento Social en España, que publica anualmente a Fundación FOESSA.

Indicadores de benestar social

6 DESIGUALDADES NO BENESTAR SOCIAL

O nivel de dotación de equipamentos sanitarios é un dos indicadores de benestar social más relevantes.

Para ter unha imaxe completa do desenvolvemento das rexións, non basta con ter en conta a cantidade de recursos, empregos ou ingresos producidos polo crecemento económico, senón que é necesario examinar o seu efecto sobre as condicións de vida das persoas e o grao de benestar social.

■ Desenvolvemento social e económico: semellanzas e diferenzas

O crecemento económico dun territorio adoita reflectirse nunha progresiva mellora das condicións de vida da que gozan os seus habitantes, pois aqueles que dispoñen de maiores ingresos poden consumir produtos de maior calidade ou acceder a mellores servizos.

Pero non existe unha relación directa entre o crecemento económico e benestar social das rexións, xa que isto depende da **distribución** dos beneficios entre os diferentes grupos sociais e territorios. Existen, por tanto, diferenzas entre os mapas sobre o potencial económico rexional e o seu nivel de benestar, que poden deberse a diferentes **fatores**:

- O tipo de **estrutura social** característica de cada rexión, que pode favorecer unha distribución máis equitativa da riqueza económica xerada ou, pola contra, unha maior concentración en grupos minoritarios, fronte a outros que quedan excluídos.
- A existencia de **políticas sociais**, sobre todo de ámbito autonómico ou local, destinadas a favorecer o acceso á poboación de toda unha serie de bens e servizos públicos de calidade en materia de educación, asistencia sanitaria, atención á terceira idade, patrimonio cultural etc.
- O **Fondo de Compensación Interterritorial**, que permite moderar o efecto dos desequilibrios económicos entre as rexións, ao transvasar recursos públicos que poden investirse en diferentes servizos e infraestruturas destinados ás rexións menos prósperas.

■ Indicadores de benestar social das rexións

As persoas teñen necesidades de moi diverso tipo, polo que os **indicadores de benestar social** poden ser moi numerosos. Adoitán diferenciarse os que identifican a dotación rexional en servizos e equipamentos para a poboación (educativos, sanitarios, culturais etc.), fronte a aqueles outros que reflicten os efectos destes servizos sobre os seus habitantes (níveis educativos, esperanza de vida e saúde da poboación, utilización de bibliotecas, museos etc.).

Por exemplo, pódese valorar a situación educativa dunha rexión considerando a cantidade de colexios, institutos, centros de FP ou facultades e escolas universitarias por cada mil habitantes, ou ben considerando o nivel educativo da súa poboación, a taxa de fracaso escolar etc.

A forma más habitual de medir o benestar, pese ás súas limitacións, é utilizar información referida á satisfacción de **necesidades básicas**, que inclúe catro aspectos interrelacionados:

- A dotación de equipamentos sanitarios, esperanza de vida e saúde da poboación.
- A dotación de equipamentos educativos, grao de escolarización, nivel educativo ou fracaso escolar.
- A calidade do emprego –estabilidade ou precariedade, salarios, condicións de traballo– e o grao de incorporación da muller ao mercado de traballo.
- A facilidade ou dificultade da poboación para acceder a unha vivenda digna, o que inclúe aspectos coma o seu custo, superficie, habitabilidade etc.

Por outra banda, é moi importante coñecer as **desigualdades internas** en cada rexión, respecto ao nivel de ingresos dos seus cidadáns ou a súa facilidade ou dificultade de **acceso aos servizos e equipamentos sociais**: distancias, tempos e custos de desprazamento etc.

Tamén o estudo da presenza de grupos sociais marginados ou o **nivel de pobreza** existente. Non obstante, para lograr información sobre estes aspectos, adoitán ser necesarios estudos a escallas más detalladas ca a rexional.

A pobreza en España

